

มูลนิธิศูนย์
นมแม่แห่งประเทศไทย

Special

แม่ท้อง
แม่ให้นม

Speaker

ศ.พญ กุลกัญญา โชคไพบูลย์กิจ
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยคลินิก
และอาจารย์สาขาโรคติดเชื้อ
คณะแพทยศาสตร์ศิริราช

Moderator

พญ.ศิราภรณ์ สวัสดิ์วิตร
ศศิธร วัฒนกุล

กับคำถาม..วัคซีนโควิด
ฉีดไม่ฉีด? แพ้ไม่แพ้?

Clubhouse ep. 15

พบกันวันเสาร์ที่ 22 พค 2564
19.30-20.30

<https://thaibf.com>

EP 15 แม่ท้อง แม่ให้นม กับ คำถาม.....วัคซีนโควิด ฉีดไม่ฉีด? แพ้ไม่แพ้ ?

Note จาก Clubhouse มุขนิทัศน์นมแม่แห่งประเทศไทย วันเสาร์ 22 พค 2564

วิทยากร ศ.พญ. กุลกัญญาโชคไพบูลย์กิจ

ประเด็นสำคัญ จากการพูดคุย ในระยะเวลา 1.30 ชม โดยย่อดังนี้

✓1)ปัจจุบัน กระทรวงสาธารณสุขโดยกรมอนามัย ประกาศคำแนะนำ ให้แม่ท้อง เป็นหนึ่งในกลุ่มคนที่มีความเสี่ยงสูง ต่อโรครุนแรงหากมีการติดเชื้อโควิด_19 แล้ว เช่นเดียวกับนานาชาติ

เนื่องจาก แม่ท้อง มีสภาพโดยพื้นฐาน มีภาวะ ภูมิคุ้มกันต่ำกว่าตอนไม่ท้อง

จากข้อมูลสถิติ เวลาคนท้องมีการติดเชื้อ โควิดจะมีการเจ็บป่วยรุนแรง กว่า ต้องเข้า ICU มากกว่า และคนท้องมีลูกอยู่ในท้องด้วย และอาจกระทบลูกที่มีอยู่แล้วที่บ้านด้วย

✓2)การพบแม่ท้องที่ติดเชื้อโควิด แสดงถึงในชุมชน มีการติดเชื้อโควิดมาก เพราะโดยปกติ แม่ท้องมักมีการเก็บตัวอยู่บ้านมากกว่าคนทั่วไป

การได้รับเชื้อมักมาจากสามี หรือคนในบ้านที่นำเข้ามา เช่นสามี แข็งแรงดี แต่มีเชื้อในตัวได้ (healthy carrier)

“ แม่ท้องติดเชื้อได้ง่าย อาการมากกว่า เสี่ยงรุนแรงมากกว่า”

✓3)เราได้เห็นภาพความทุกข์ทรมาน ของแม่ท้องที่ติดเชื้อโควิด แล้วมาคลอดลูก นับแต่การแต่งตัวและใส่อุปกรณ์ ป้องกันการกระจายเชื้อ ทั้งแม่ท้อง และ บุคลากร การคลอดที่ต้องระวังการกระจายเชื้ออย่างสูง

แม่มีโอกาสได้รับการผ่าตัดคลอดสูง ด้วยบริบทความจำเป็นของในสถานบริการแต่ละแห่ง ทั้งที่การติดเชื้อโควิดไม่ใช่ข้อบ่งชี้การผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง การต้องแยกแม่แยกลูกสูงขึ้น

ทั้งที่คำแนะนำกรณีแม่อาการไม่มาก หรือไม่มีอาการ ไม่จำเป็นต้องแยกแม่แยกลูก ขอให้ใช้มาตรการป้องกัน :ใส่หน้ากาก ล้างมือ เว้นระยะห่าง ไม่อุ้มหอมกอด

แต่ความเป็นจริง กรมอนามัยได้ลงพื้นที่ดูแนวทาง มีการแยกแม่ แยกเลี้ยงลูกต่างหาก ลูก และ แม่กลับบ้านคนละที่ ทำให้โอกาสได้นมแม่ลดลง บางครอบครัวติดเชื้อมันทั้งครอบครัว ไม่มีคนจะเลี้ยงลูก ลูกน้อยก็ต้องอยู่กับพยาบาล ในวัยที่ต้องการแม่มาก

ข้อเสนอกจาก Episode ที่ผ่านมาคือคุณแม่ต้องมีทีมคอยช่วยเตรียมเลี้ยงลูกนอกเหนือไปจากคนในบ้านเป็นคนที่ไว้ใจได้และเข้าไปพบแพทย์ด้วยกันตั้งแต่ก่อนคลอด

✓4) การจะตัดภาพเหล่านี้ออก วัคซีนเป็นคำตอบที่สำคัญ แล้วจะฉีดตัวไหน

ในภาพของโลก วัคซีนสำหรับคนท้องที่มีการศึกษารองรับสำหรับคนท้อง คือ วัคซีนกลุ่ม mRNA คือ Pfizer and Moderna

ในประเทศไทยทั้งสองตัวคือ Sinovac and Astra Zeneca ยังไม่มีการศึกษาการฉีดในคนท้องรองรับ แต่จากการศึกษาเบื้องต้นทั้งหมด ไม่มีสัญญาณที่จะบ่งชี้ว่า วัคซีนเหล่านี้จะทำให้เกิดผลเสียในคนท้อง

องค์การอนามัยโลก แนะนำให้ซึ่งความเสี่ยงจากการติดเชื้อโควิดตามธรรมชาติที่อาจรุนแรง กับ ความเสี่ยงจากการไม่มีข้อมูลของการฉีดวัคซีน

✓5) ถ้าดูรายละเอียด ปัจจุบัน ยังไม่มีวัคซีนอะไรในโลกนี้ที่มีการออกแบบ ศึกษาในแม่ท้องที่มีขั้นตอนเต็มรูปแบบงานวิจัยคุณภาพ

ที่มีการศึกษาตีพิมพ์และถือว่าปลอดภัยสำหรับให้แก่คนท้องคือ วัคซีนกลุ่ม mRNA

สำหรับ Astra Zeneca and Sinovac ให้ข้อมูลได้ว่า

Sinovac เป็นวัคซีนที่ไม่ใช่เชื้อมีชีวิต แบ่งตัวไม่ได้แล้ว วัคซีนที่ไม่ใช่เชื้อมีชีวิตเรามีการใช้ในคนท้องมานาน เช่นวัคซีนไข้หวัดใหญ่ บาดทะยัก

Astra Zeneca เป็น viral vector ใช้เชื้อไวรัส adeno มาดัดแปลงพันธุกรรมและทำให้อ่อนฤทธิ์มากสอดใส่สารพันธุกรรมที่สร้าง spike protein ของไวรัสโคโรนา เข้าไปแทนเพื่อให้นักวิจัยสร้างภูมิคุ้มกันต่อโควิด เชื้อไม่สามารถแบ่งตัวได้ เพราะมีการ delete gene ที่เกี่ยวกับการแบ่งตัวออกไป แต่ก็ยังเป็นวัคซีนกลุ่มเชื้อมีชีวิต ซึ่งตามปกติคนท้องจะไม่ได้แนะนำให้ฉีดวัคซีนเชื้อมีชีวิต แต่ตัวนี้เป็นข้อยกเว้น เพราะเป็นเชื้อมีชีวิตที่ไม่แบ่งตัว จึงมีความปลอดภัย องค์การอนามัยโลกแนะนำให้ฉีดได้

แม้ไม่มีการศึกษา รongรับเช่น ของ. mRNA แต่ในยามที่มีการระบาดมาก และแม่ท้องมีความเสี่ยงสูง จึงควรแนะนำให้ฉีดวัคซีน ดีกว่าไปเสี่ยงติดเชื้อตามธรรมชาติ

แต่การตัดสินใจจึงต้องให้ข้อมูลแม่ท้อง เพื่อให้ตัดสินใจเอง

✓6) อจ เน้นว่า เมื่อมีการระบาดมาก วัคซีนอะไรก็จำเป็นต้องใช้ แต่ถ้าถามความเห็นส่วนตัว จะเลือกใช้วัคซีนเชื้อไม่มีชีวิต และมีอาการข้างเคียงน้อยกว่า เช่น Sinovac ก่อน แต่ถ้าเลือกไม่ได้ ก็สามารถใช้อstraZeneca ได้ เพราะดีกว่าไปเสี่ยงเป็นโรคตามธรรมชาติ

สำหรับแม่ให้นม สามารถให้วัคซีนได้เลย และภูมิคุ้มกันที่เกิดขึ้น จะผ่านจากแม่สู่ลูกทางน้ำนม ได้ เช่นเดียวกับภูมิคุ้มกันอื่นๆที่แม่ส่งให้ลูก

✓7) ได้มีการคุยถึง เรื่อง การแพ้วัคซีน และ อาการข้างเคียงจากการได้รับวัคซีน

ประเด็นการแพ้ มี สองแบบ แพ้ทันทีแบบรุนแรง ที่เรียกว่า anaphylaxis มักเกิดใน 30 นาทีแรก อันนี้ แพทย์หรือผู้ฉีดวัคซีน จะสามารถให้การรักษาได้ทันที คือให้ Adrenalin ฉีดแก้

แม่จะฉีดวัคซีนในศูนย์การคำก็ไม่ต้องกังวลมี บุคลากรทางการแพทย์ พร้อมช่วยแก้ไข โอกาสเกิด น้อยกว่า 1\แสน

กรณีแพ้ไม่รุนแรง เช่น มีผื่น ในระยะต่อมา รักษาได้โดยการให้ยาแก้แพ้

สำหรับผู้มีอาการแพ้ กรณีอื่นๆ เช่น แพ้ยาล แพ้ฝุ่น หรือ ภูมิแพ้ สามารถให้วัคซีนได้

✓8) มีแม่ท้อง จากประเทศลาว ถามเรื่อง ประเทศลาวตอนนี้ มี Astra กับ Sinopharm จะฉีดตัวใด เมื่อไร คำตอบเดียวกัน คือ ทั้งคู่สามารถใช้ได้ อาจพิจารณาเลือก Sinopharm ก่อนถ้าเลือกได้ ให้แม่พิจารณาข้อมูลชนิดของวัคซีนดังกล่าวข้างต้นประกอบ และไทยแนะนำให้ฉีดไตรมาสที่สอง และสาม

✓9) ภูมิคุ้มกันหลังติดเชื้อโควิด ไม่อยู่ยาวlifelong หลังติดเชื้อเกิน 3 เดือน ควรได้รับวัคซีนโดสก็ได้ กระตุ้นอีกครั้ง

ที่ภูมิคุ้มกันไม่อยู่ยาวเนื่องจากไวรัสมีระยะพักตัวสั้น และพยายามปรับตัวเพื่อให้อยู่ได้ในคนตลอดเวลา ตอนนี้ติดเชื้อเยอะ มากกว่า160 ล้านคน ยังมีโอกาสกลายพันธุ์ ทำให้ต้องมีการกระตุ้นภูมิด้วยการฉีดวัคซีนซ้ำ เช่นเดียวกับวัคซีนไขหวัดใหญ่

✓10) กำลังมีการพัฒนา วัคซีน second generation เพื่อรองรับการกลายพันธุ์ ของไวรัส น่าจะออกมาได้ปลายปีนี้ หรือ ต้นปีหน้า

✓11) สรุปรูปร่าง แม่ท้อง แม่ให้นม ควรได้รับวัคซีน เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการติดเชื้อจากธรรมชาติ แม่ท้องมีโอกาส เกิดอาการรุนแรง และเสี่ยงเสียชีวิตได้มากกว่าคนทั่วไป จะเป็นวัคซีนใด ให้พิจารณาจากข้อมูลเท่าที่มี ซึ่งยืนยันว่าทุกวัคซีนมีความปลอดภัยมีการใช้จริง ความเสี่ยงข้อแทรกซ้อนจากการให้วัคซีนในคนท้องไม่แตกต่างจากให้คนทั่วไปและทารกที่เกิดมาก็ไม่พบว่าผิดปกติ

อจ ทิ้งท้าย ว่า ไวรัสโควิด _19 “It’s here to stay” เราต้องอยู่ด้วยกัน

เราต้องสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันเรา

คนท้อง ฉีดได้ คนท้องในพื้นที่เสี่ยงมาก เช่น กทม และ 9จังหวัดติดเชื้อสูงควรได้รับวัคซีนโดยเร็ว

ตอนนี้ฉีดได้ฉีด กันก่อน ไม่ต้องรอวัคซีนที่อยากได้ ไม่ต้องกลัวการแพ้

ช่วยกันสร้างมากๆ ช่วยเป็นblocker ให้กับเด็กๆ ในบ้านของเรา ซึ่งวันนี้ยังไม่มีวัคซีนจะฉีดให้เด็ก